
**Anmälan mot rektorn för Rosendalsgymnasiet i Uppsala kommun
angående att ett politiskt parti har nekats tillträde till skolan för att delta
i en debatt inför valet till Europaparlamentet den 7 juni 2009, m.m.**

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot rektor BB, Rosendalsgymnasiet i Uppsala kommun. Han anförde bl.a. följande.

Den 2 juni 2009 fick CC, som är elev på Rosendalsgymnasiet och medlem i Sverigedemokraternas ungdomsförbund, Sverigedemokratisk Ungdom Uppsala (nedan SDU), kännedom om att det samma dag skulle hållas en politisk debatt på skolan om det förestående valet till Europaparlamentet. CC kontaktade rektorn och frågade om SDU kunde få delta i debatten. Rektorn nekade ungdomsförbundet att komma till skolan och motiverade detta med att man endast ville bjuda in de partier som var representerade i Europaparlamentet till denna debatt. CC frågade rektorn om SDU i stället kunde få informera om partiets ”EU-vals politik” genom att hålla bokbord på skolan. Tidigare under våren 2009 hade andra partiers ungdomsförbund hållit bokbord på skolan. Även då avtog rektorn SDU:s begäran härom. Skolan erbjöd inte heller ungdomsförbundet någon annan möjlighet att ”i en eller annan form delta i verksamheten inför Europaparlamentsvalet”.

Utredning

Efter att anmälan remitterats inkom ett remissvar, som undertecknats av vice produktionsdirektören DD och affärsområdeschefen, tillika skolchefen, EE. I remissvaret anfördes bl.a. följande.

Rektor på Rosendalsgymnasiet, BB, redogör i sitt svar från 2009-06-30 att skolans policy bygger på att begränsa antal medverkande partier till riksdagspartier eller partier med säte i kommunfullmäktige. Ett annat bidragande skäl är bristen på utrymme. Skolan använder matsalen som aula med en mindre portabel scen.

Frågan om olika partiers medverkan på gymnasieskolorna har diskuterats på ett par rektorsmöten under vårterminen 2009. Något gemensamt beslut har inte fattats, men den allmänna inställningen har varit att begränsa medverkande partier till riksdagspartier eller partier med mandat i kommunfullmäktige.

Det är vår uppfattning att skolan har en viktig roll i att låta olika röster bli hörda så att eleverna får en allsidig information och möjlighet att ta ställning, så att ett demokratiskt samhälle kan vidmakthållas. Skolledning och personal, framför allt

lärarna, har ett stort ansvar för att sådana tillfällen kommer till stånd och att aktuella frågeställningar får en allsidig belysning.

Därför anser vi att Rosendalsgymnasiets rektor gjort en korrekt bedömning genom att inte bjuda in Sverigedemokratisk ungdom till debatten den 2 juni 2009.

Till remissvaret hade fogats bl.a. ett dokument, daterat den 15 januari 2007, med rubriken ”Policy för besök av externa organisationer, politiska partier och företag m.m.” samt ett yttrande från BB.

I policydokumentet hade antecknats bl.a. följande.

/- - /

Rektor har ett ansvar för att god ordning upprätthålls på skolans område. I vissa fall kan ordningsskäl således motivera att politisk information begränsas eller styrs av skolan.

Vid stora temaarbeten som inför val kan skolan av praktiska skäl avgränsa antal partier till riksdagspartier eller partier med säte i kommunfullmäktige./- - /

I yttrandet anförde BB bl.a. följande.

/- - / Vid anordning av politiska debatter uppstår ytterligare en komplikation då skolan saknar egen aula. Vi är därför hänvisade till skolans matsal där vi använder en mindre portabel scen. Detta förhållande innebär att antalet deltagare av praktiska skäl behöver hållas nere. /- - /

Vår ambition är att varje år genomföra en större politisk debatt. För att skapa största möjliga intresse har vi ett rullande schema för debatterna så att de kan relateras till aktuell valrörelse. De år då vi ej kan få draghjälp av pågående valrörelser har vi haft lokalpolitiska debatter. Vid dessa debatter har vi för att slippa göra subjektiva värderingar kring deltagande avgränsat deltagandet till om partiet haft representation i aktuell valförsamling som EU-parlament, Riksdag eller Kommunfullmäktige. Intressant i sammanhanget är att till vår lokalpolitiska debatt den 18/9 2007 inbjöds och deltog Sverigedemokraterna eftersom de är representerade i fullmäktige.

Vid sidan av våra rena partidebatter inbjuder vi varje eller vartannat år till en föreningsdag där alla föreningar inklusive SDU är välkomna. Denna inbjudan skickas via Uppsala Föreningsråd.

/- - / SDU nekades tillträde den 2/6 mot bakgrund av att antalet partier måste begränsas och att våra objektiva urvalskriterier följdes. Detsamma gäller anmälan om nekandet till bokbord vid en annan debatt den 13/3 då riksdagspartierna var företrädde. På samma grund inbjöds och deltog SDU till lokalpolitisk debatt den 18/9 2007.

Eftersom remissvaret inte besvarade samtliga frågor som anmälan omfattade anmodades Produktionsnämnden för vård och bildning i Uppsala kommun att inkomma med utredning och yttrande vad gällde följande.

1. Har rektor BB vid ett eller flera tillfällen avslagit ansökningar från SDU om att få delta i den politiska debatt som hölls på Rosendalsgymnasiet den 2 juni 2009? Om så är fallet – vilket eller vilka skäl har legat till grund för avslagsbeslutet/besluten?
2. Har BB därefter avslagit en ansökan från SDU om att få anordna bokbord på skolan? Vad var i så fall grunden för avslagsbeslutet?
3. Har andra ungdomsförbund tidigare under vårterminen 2009 tillåtit att hålla bokbord på skolan?

Som sitt remissvar lämnade nämnden ett av ordföranden FF och sekreteraren GG undertecknat yttrande. I yttrandet anfördes följande.

/- -/

1. Har rektor BB vid ett eller flera tillfällen avslagit ansökningar från Sverigedemokraternas ungdomsförbund, Sverigedemokratisk Ungdom (SDU), om att få delta i den politiska debatt som hölls på Rosendalsgymnasiet den 2 juni 2009?

Svar: Ja

Om så är fallet – vilket eller vilka skäl har legat till grund för avslagsbeslutet/besluten?

Svar: */- -/ antalet deltagare måste begränsas på grund av utrymmesskäl och ”Vid dessa debatter har vi för att slippa göra subjektiva värderingar kring deltagande avgränsat deltagandet till om partiet haft representation i aktuell valförsamling som EU-parlament, Riksdag eller Kommunfullmäktige”.*

2. Har BB därefter avslagit en ansökan från SDU om att få anordna bokbord på skolan?

Svar: Ja

Vad var i så fall grunden för avslagsbeslutet?

Svar: */- -/ samma princip som ovan tillämpades vid nekandet till bokbord.*

3. Har andra ungdomsförbund tidigare under vårterminen 2009 tillåtit att hålla bokbord på skolan?

Svar: Ja

Den 13 mars hölls en debatt där riksdagspartierna var företrädare. Då tilläts dessa partiers ungdomsförbund att hålla bokbord.

Kommentar:

I andra sammanhang har flera partier, även riksdagspartier, nekats att hålla bokbord, eftersom skolan då bedömt att detta inte passade in i skolans pedagogiska planering.

Till remissvaret hade vissa handlingar fogats.

AA bereddes tillfälle att kommentera remissvaren. SDU inkom, genom CC, med ett yttrande. I yttrandet anfördes bl.a. följande. Anmälan baseras på att Sverigedemokraterna, trots förfrågan från partiet, inte tilläts delta i debatten, att partiet nekades tillträde till skolan för att hålla bokbord och att partiet inte fick någon möjlighet att integreras i verksamheten på annat sätt. Konsekvensen av detta blev att Sverigedemokraterna särbehandlades i jämförelse med andra partier, vilket strider mot 1 kap. 9 § regeringsformen. Det förhållandet att skolan inte bjöd in partiet på eget initiativ till debatten har accepterats ”med hänvisning till praktiska skäl”.

Bedömning

JO har vid ett flertal tillfällen uttalat sig i frågor som uppkommit i samband med att politiska partier önskat lämna politisk information i skolor. Här kan nämnas bl.a. JO:s ämbetsberättelse 2007/08 s. 462 och s. 464 samt 2008/09 s. 396 och s. 400.

I februari 2010 gav regeringen Skolverket i uppdrag att ta fram ett informationsmaterial för huvudmän och skolor om förutsättningarna för opinionsbildande verksamhet i skolan. Materialet skulle framför allt belysa förutsättningarna för att bjuda in politiska partier i skolan. Under våren 2010 presenterade Skolverket

stödmaterialet ”Politisk information i skolan”. I materialet hänvisas till ett flertal uttalanden som har gjorts av JO, Regeringsrätten och JK.

En skola är inte en allmän plats, och yttrandefriheten enligt regeringsformen innefattar inte någon rätt för medborgarna – eller en sammanslutning av sådana – att få tillträde till en skola för att där sprida ett budskap. På motsvarande sätt förhåller det sig med den i tryckfrihetsförordningen garanterade rätten att sprida tryckta skrifter. Skolledningen kan dock ge tillstånd för utomstående att i skolan sprida information eller tryckta skrifter. Vid ställningstagande till om t.ex. ett politiskt parti i detta syfte ska få tillträde till en skola måste skolledningen beakta den övergripande bestämmelsen i 1 kap. 9 § regeringsformen: Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saktighet och opartiskhet.

Den 2 juni 2009 anordnade Rosendalsgymnasiet en debatt inför valet till Europaparlamentet den 7 juni 2009. Till debatten hade skolan bjudit in de partier som var representerade i Europaparlamentet. Samma dag som debatten skulle äga rum fick rektorn en förfrågan från SDU om att få delta i debatten. Det har inte framkommit att någon sådan förfrågan hade gjorts tidigare. Rektorn nekade ungdomsförbundet att i detta syfte få tillträde till skolan. Rektorn avslög därefter även en begäran från SDU om att i stället få informera om partiets ”EU-valsolitik” genom att hålla bokbord på skolan.

Vad gäller utgångspunkten för min bedömning vill jag anföra följande. I anmälan har AA uppgett att det var en elev vid Rosendalsgymnasiet som gjorde de aktuella framställningarna hos rektorn. Jag har förstått saken så att det inte var fråga om att endast den eleven skulle delta i debatten eller vara engagerad i att hålla bokbord utan att aktiviteterna skulle inbegripa även andra företrädare för SDU, dvs. personer som inte var elever vid skolan.

En skola kan av praktiska skäl behöva begränsa antalet politiska partier som den på eget initiativ bjuder in för att lämna politisk information i skolan. Detta har inte ansetts strida mot lag under förutsättning att urvalet görs objektivt och inte innebär att övriga organisationer utesluts från att i en eller annan form delta i verksamheten (se Regeringsrättens årsbok 1981 ref. 2:26 nr I och JO:s beslut den 22 maj 1989, dnr 1967-1988). Att av praktiska skäl begränsa inbjudningarna till exempelvis partier som är representerade i riksdagen eller kommunens fullmäktige har bedömts vara ett objektivt urval.

Det har således inte funnits något lagligt hinder mot att Rosendalsgymnasiet på eget initiativ bjöd in endast de partier som var representerade i Europaparlamentet till debatten den 2 juni 2009. SDU har inte heller ifrågasatt detta. Ungdomsförbundet har däremot gjort gällande att det stod i strid med objektivitetsprincipen i 1 kap. 9 § regeringsformen att rektorn avslög förbundets framställningar om att få tillträde till skolan för att lämna politisk information inför det förestående

valet till Europaparlamentet och inte heller erbjöd förbundet någon annan möjlighet att delta i verksamheten inför valet.

Den omständigheten att en skola har valt att begränsa inbjudningarna till en politisk debatt på det sätt som Rosendalsgymnasiet gjort får inte åberopas som grund för att neka andra partier eller organisationer, som anmäler intresse för att delta i debatten, tillträde till skolan. Skolan får således inte ställa sig avvisande till önskemål om deltagande från andra partier eller organisationer på den grunden att de inte har blivit inbjudna. Utgångspunkten är att ett parti eller en organisation som uttrycker ett intresse för att delta ska tillåtas att göra detta på samma villkor som de som inbjudits.

Skolledningen har emellertid en skyldighet att upprätthålla ordningen på skolan. Under vissa förhållanden kan därför allmänna ordningsskäl motivera att politiska partier nekas tillträde till en skola eller att möjligheten att där lämna information begränsas eller styrs av skolan vad gäller tid, rum och form. För detta krävs dock att de negativa konsekvenserna som tillträdet kan antas få för ordningen är klart påvisbara. Den ovan nämnda objektivitetsprincipen måste iakttas, och ordningsskäl får inte användas som svepskäl för att utesluta ett parti på grundval av de åsikter som partiet förväntas föra fram.

För det fall en skola av praktiska skäl måste avslå en begäran från ett parti eller en organisation om att få tillträde till skolan för att delta i en debatt, är skolledningen i princip skyldig att bereda partiet eller organisationen möjlighet att få komma till skolan vid ett annat tillfälle för att lämna information i den fråga som debatten handlade om.

Det har inte framgått annat än att det var först på morgonen den 2 juni 2009 som SDU kontaktade rektorn på Rosendalsgymnasiet och framförde önskemål om att få delta i den debatt som skulle hållas på skolan samma dag. Efter det att rektorn hade avslagit ungdomsförbundets framställning härom begärde förbundet att i stället få informera om partiets "EU-valspolitik" genom att hålla bokbord på skolan.

Jag har uppfattat saken på det sättet att rektorn gjorde den bedömningen att det inte fanns plats för ytterligare partier eller organisationer, dvs. fler än de som skolan själv hade bjudit in, att delta i debatten den 2 juni 2009 och att SDU:s begäran om att i detta syfte få tillträde till skolan därför avslogs av utrymmesskäl. Anledningen till att SDU inte heller tilläts hålla bokbord i samband med debatten var, såvitt jag har förstått, att det även i detta avseende bedömdes vara brist på utrymme i skolan den aktuella dagen.

Det finns inte anledning att utgå från annat än att rektorns ställningstaganden grundades på rent praktiska överväganden. SDU har visserligen, i sitt yttrande över remissvaret, hävdad att det vid tillfället fanns gott om plats i den lokal där debatten hölls och i kringliggande korridorer. Jag saknar emellertid grund för att påstå att rektorn, vid den tidpunkt när han gjorde sin bedömning, inte skulle ha haft fog för sin uppfattning. Det finns för övrigt inte något som talar för att rektorn skulle ha

tillåtit något annat parti att under motsvarande omständigheter få delta i debatten eller hålla bokbord i samband med anordnandet av debatten.

Mot bakgrund av det anförda anser jag inte att rektorns beslut kan anses ha stått i strid med 1 kap. 9 § regeringsformen. I sammanhanget vill jag dock framhålla att det inte är givet att utrymmesskäl skulle ha ansetts utgöra en hållbar grund för att avslå framställningarna om de hade gjorts med bättre framförhållning och skolledningen därigenom getts möjlighet att planera sin verksamhet inför det förestående valet till Europaparlamentet på annat sätt.

Efter den 2 juni 2009 återstod det endast tre skoldagar innan valet till Europaparlamentet skulle hållas den 7 juni 2009. Av remissvaren framgår inte i vad mån det över huvud taget var praktiskt möjligt för skolledningen att ordna så att SDU fick komma till skolan för att hålla bokbord eller på annat sätt lämna politisk information inför det förestående valet. Med beaktande av den korta tid som då stod till buds har jag inte funnit tillräckliga skäl att närmare utreda om förhållandena var sådana att det rimligen hade kunnat krävas av skolledningen att den skulle erbjuda SDU tillträde till skolan under någon av de resterande dagarna.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att det finns en del frågetecken vad gäller skolans agerande. Jag anser mig dock inte ha underlag för att kritisera rektorn för att SDU i den uppkomna situationen, där tidsaspekten måste beaktas, inte gavs möjlighet att få tillträde till skolan.

Det finns även vissa frågetecken kring skolans hantering av SDU:s begäran om att under våren 2009 få tillträde till skolan för att hålla bokbord. Vad som har kommit fram ger mig dock inte tillräckliga skäl att inleda en utredning i den saken.

Vad SDU i övrigt har anfört föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Med ovan gjorda uttalanden avslutar jag ärendet.